

Multimedia ger nya möjligheter

Tekniken spränger gränserna mellan media

Vad har **Sergei Rachmaninov** gemensamt med den kinesiske kejsaren **Qin Shi Huang Di**?

Svar: bådas alster finns för-
evigade på laserskiva.

Men medan Rachmaninovs
produktion bara kan avnjutas
med hörselorganen från en
vanlig CD-skiva kan Qins
7 000 man starka terrakotta-
armé, begravd i en kulle i Xian
i norra Kina för mer än 2 100
år sedan, studeras med hjälp
av det multimediamaterial som
tagits fram av ett team lett av
den amerikanska professorn
Ching-chih Chen.

Chen har kopplat en video-
disc-spelare, dvs en CD-spe-
lare för bild/ljud-material (en
uppfinnet som aldrig riktigt
slagit igenom i Europa), till en
effektiv men högst ordinär mi-
krodator och därmed åstad-
kommit ett imponerande inter-
aktivt system. Interaktiviteten

innebär i det här fallet samver-
kan mellan människa och ma-
skin, att användaren själv be-
stämmer över hur materialet
ser ut under tiden som hon stu-
derar det.

I stället för att bara passivt
titta på den visserligen i sig in-
tressanta filmen om kejsargra-
ven i Xian, kan användaren
välja vilket språk berättaren

använder, ta fram litteratur-
hänvisningar, fokusera in de-
taljer i en viss bild o.s.v. Likaså
kan användaren själv förändra
materialet genom att komplet-
tera den information som finns
lagrad.

Blixtsnabb sökning

Datorn söker bokstavligen
blixtsnabbt upp informationen

□ *Video-
discen
(t.h.) är
betydligt
större än
den van-
liga laser-
skivan.
Båda fun-
gerar dock
på samma
sätt: in-
formatio-
nen läses
optiskt
med hjälp
av en la-
serstråle.*

i den form och den ordning an-
vändaren önskar. Tekniken ger
hissnande möjligheter: på en la-
serdisc kan man lagra upp till
216 000 stillbilder av diakvali-
tet och vilken av dessa som
helst kan fås fram på skärmen
inom loppet av en halv sekund.

Alla som använt en dator
vet hur man genom att välja
bland en hierarki av alternativ
kan tränga allt djupare in i in-
formationsmassan. Professor
Chens system är bara en ännu
mer utvecklad version, där
man lyckats förena ljud, bild,
text och data.

— Presentationen av Xian-
fyndet är ett försök att visa hur
den nyaste informationstekno-
login kan användas också av de
humanistiska vetenskaperna,
säger Chen.

Genom att materialet är
uppbyggt i så många lager fun-
gerar det väl som introduktion
för en absolut nybörjare, men
de inbyggda databankerna och
källförteckningarna är till hjälp
också för forskare på området.

Tomas Hellén (TH)

44th FID
CONFERENCE
AND CONGRESS
AUG. 28 - SEPT. 1, 1988
FINLAND

Information = visdom?

Den tekniska utvecklingen
inom insamlandet, lagrandet
och bearbetningen av informa-
tion är nu så snabb att använ-
darna ofta dränks i överflödet
av material.

— Att samla in mer och
mer data betyder inte att in-
formationsmängden ökar lik-
som informationen i sig inte
garanterar kunskap. Och vis-
domen blir inte större bara för
att vi har tillgång till mer kun-
skap: jag är övertygad om att
människligheten inte blivit ett
dugg visare under de senaste
4 000 åren.

Säger **Alexander King**,
Romklubbens ordförande, som
själv förvisso besitter alla kän-
netecken för en vis man.

Den internationella infor-
matikerkongressen, FID-88, i

Helsingfors har tydligt visat
hur snabbt informationstekno-
login under de senaste åren ru-
sat fram. För informatikerna,
informationssökningens och
dokumenteringens yrkesmän (i
Finland dock vanligen -kvinnor),
innebär det här att biblio-
teken och kartoteken i allt
högre grad ersätts med data-
banker, optiska minnen och
annan esoterisk högteknologi.

Alla är dock inte så entusi-
astiska över de vidgade möjlig-
heterna. Den amerikanske in-
formationskonsulten **Forest W. Horton**
anser att det stora
problemet inte är att samla in
mer och exaktare data, utan att
ta till vara och utnyttja all den
information som redan finns
tillgänglig.

— Det är lätt att bara satsa

på den tekniska sidan — dyra
maskiner, de senaste datapro-
grammen — medan man
glömmer bort utvecklandet av
de mänskliga resurserna, säger
Horton, som bl a hjälpt den
amerikanska regeringen att
minska på mängden A4-avfall.

I synnerhet för u-länderna
innebär den snabba utveckling-
en på informationsområdet
stora problem. Alla vet att ef-
fektiviteten av informations-
behandlingen i dag är den dri-
vande kraften bakom den eko-
nomiska tillväxten, men har
länderna i tredje världen råd
att hänga med?

FID har mycket klart uttalat
sig till förmån för att u-länderna
inte skall bli avstjälnings-
platser för föräldrade informa-
tionssystem, utan skall beredas

tillgång till det allra nyaste: ba-
ra med hjälp av den senaste ut-
rustningen kan de här länderna
räkna med att inte halka ännu
längre bakom.

Och trots att risken för tek-
nologisk kolonialism är uppen-
bar — inte ens ett rikt land
som Finland kan ju stå på egna
ben — anser informationsfolket
ändå det finns mer att vinna
än att förlora. Det går att
kombinera hög- och lågteknolo-
gi.

— I många länder är det
här det enda sättet att bygga ut
en infrastruktur. I stället för att
bygga dyra vägar bygger man
flygfält, i stället för att dra dyra
telefonledningar sköts tele-
kommunikationerna per satel-
lit, säger FID:s ordförande
Michael W. Hill. (TH)